

Jaarverslag van de RVA: de zwaksten betalen de zwaarste prijs!¹

Luca Ciccia en Yves Martens

Collectif Solidarité Contre l'Exclusion (CSCE), luca@asbl-csce.be & yves@asbl-csce.be

Tijdens de aflopende regeerperiode, en vooral dan sinds 2004 en de tenuitvoerlegging van het plan om het zoekgedrag naar werk te activeren, zijn de sancties tegen werklozen (via een heel arsenaal repressieve maatregelen) diverser en zwaarder geworden, door de toename van zowel het aantal sancties (minder seponeringen) als de duur ervan. Er wordt bovendien veel minder uitstel toegekend. Wat de uitkeringen betreft, die zijn nog altijd even laag en beschermen steeds minder tegen armoede. De werkloosheid, tot slot, schrijdt voort, ondanks statistische weglatingen en kunstgrepen.

Waar we in ons vorig nummer een balans hebben opgemaakt van de jacht op werklozen, willen we nu de globale evolutie schetsen van het beleid van de regering Verhofstadt-Onkelinx II, dat veeleer de werklozen in plaats van de werkloosheid heeft aangepakt.

De eerste manier om uit te sluiten, is niet toelaten!

Het aantal gevallen van niet-vergoedbaarheid waartoe de dienst *Toelaatbaarheid* heeft beslist, is gestegen van 25 013 (2003) naar 34 808 (2006)². Strikt genomen gaat het niet om uitsluitingen maar om niet-toelatingen op “objectieve” basis... Zijn evenwel niet opgenomen in deze categorie:

- de personen waarvan het recht op uitkeringen niet erkend wordt omwille van onvoldoende arbeid/studies;
- de personen die niet zijn toegelaten ingevolge een onvolledig of laattijdig ingediend dossier;
- de deeltijdse werknemers die niet voldoen aan de voorwaarden om het statuut van deeltijdse werknemer met behoud van rechten te genieten.

Als we meer in detail gaan kijken naar deze groep die dus de zogenaamde “objectieve” voorwaarden omvat, stellen we een explosie vast (ongeveer 8 keer meer) van niet-vergoedbaarheid wegens *weigering van uitkeringen omwille van onbeschikbaarheid voor de arbeidsmarkt*, zijnde 8 628 gevallen (cf. grafiek 1) tegenover 1 131 in 2004.

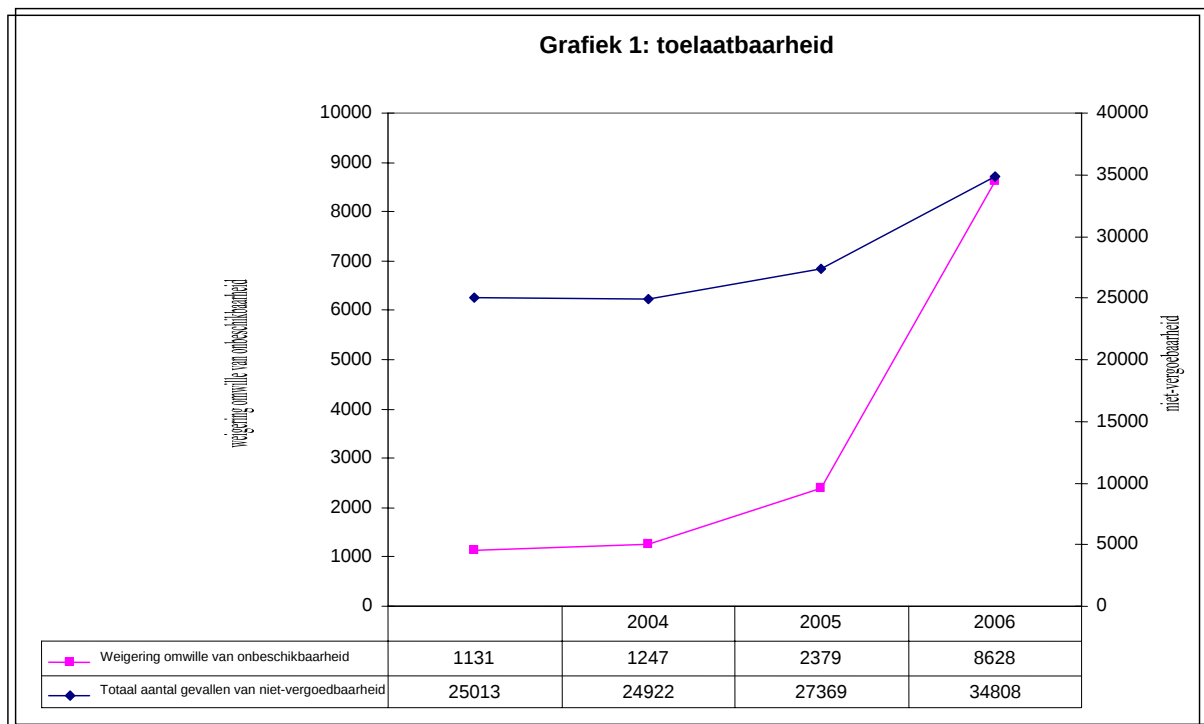
Het gaat om beslissingen tot weigering van uitkering aan de werkloze waarvan de inschrijving geschrapt is of “aan de werkloze die voor zijn wedertewerkstelling voorwaarden stelt die, rekening houdend met de criteria van de passende dienstbetrekking, niet gerechtvaardigd zijn en zich onbeschikbaar maakt”. Deze stijging is het gevolg van “een beter overmaken door de bevoegde diensten voor arbeidsbemiddeling van gegevens over werklozen die afwezig waren op een oproeping, na uitnodiging door deze diensten, die onvoldoende positieve medewerking aan de dag legden en die een werk of een opleiding weigerden”³. We hebben hier dus te maken met een niet te verwaarlozen neveneffect van de activeringsprocedure, van het

¹ Vertaling opgemaakt in opdracht van het Steunpunt armoedebestrijding in het kader van de werkzaamheden van de overleggroep over socio-professionele inschakeling (<http://www.armoedebestrijding.be/activiteitspi.htm>)

² Jaarverslag 2006, RVA, pp. 55 tot 60

³ Jaarverslag 2006, RVA, p. 59

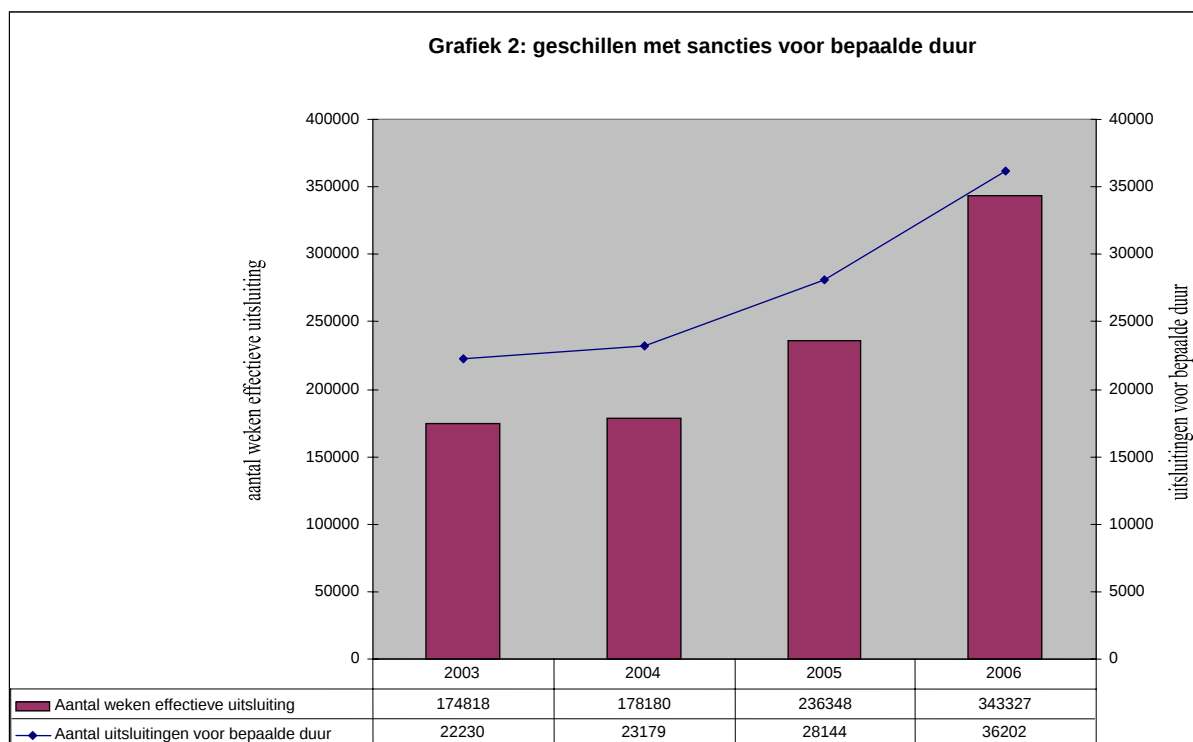
samenwerkingsakkoord dat op 30 april 2004 gesloten is tussen de federale overheid, de gemeenschappen en gewesten, en van de activeringsgeest ervan, met name dat onder de dreiging van sancties en wegens de inhoud die wordt gegeven aan het begrip passende dienstbetrekking wordt afgeleden naar onderbetaald werk... Hiermee moet rekening worden gehouden bij de globale evaluatie van de nieuwe controleprocedure. Door deze “sancties” onder te brengen bij de gevallen van “niet-toelaatbaarheid” staat de RVA een correcte globale evaluatie in de weg.

Zwaardere en langere sancties

De meest spectaculaire evolutie, ook al is die uiteindelijk redelijk slecht zichtbaar (en in alle geval weinig gemediatiseerd), tekent zich echter af op het vlak van de sancties voor bepaalde duur, die 2 categorieën omvatten: deze die ressorteert onder de noemer “*Werkloos wegens omstandigheden afhankelijk van zijn wil*” en deze van de administratieve sancties (de in deze context genomen sancties voor onbepaalde duur zijn opgenomen onder het punt *Uitsluitingen voor onbepaalde duur*, cf. grafiek 5). Van 22 230 gevallen in 2003 is het aantal sancties voor bepaalde duur gestegen naar 36 202 in 2006, een verhoging van maar liefst 63%, met een aanzienlijke toename vanaf midden 2004 en dus vanaf het begin van de activering (cf. grafiek 2). Ter discussie, ook hier, de automatische gegevensoverdracht tussen de gewestelijke instellingen en de RVA. In 2005 waren 6 645 en in 2006 11 053 van de geschillen daaraan toe te schrijven. De gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling wordt zo steeds meer een klikdienst die, in plaats van de werklozen te helpen, hen automatisch aangeeft bij de RVA. Wat de activering zelf betreft, ook die leidt tot sancties voor bepaalde duur (in 2006 werden 3 242 schorsingen van 4 maanden opgelegd aan personen waarvan de inspanningen om werk

te zoeken tijdens hun tweede controlegesprek als “onvoldoende” werden beoordeeld⁴) die echter NIET in grafiek 2 zijn opgenomen (cf. pagina 7-9).

Bij dit met 63% toegenomen aantal sancties komt dan ook nog eens de langere duur ervan: 6 weken gemiddeld in 2003 en 2004, 7 in 2005 en 8 in 2006. Het aantal weken effectieve uitsluiting, toch de essentiële graadmeter voor deze inflatie aan uitsluitingen, is in 4 jaar tijd bijna verdubbeld, van 174 818 weken in 2003 naar 343 327 weken in 2006⁵.

Vrijwillig, heus?

Maar, zal men zeggen, het lijkt volkomen legitiem dat personen die werkloos zijn “wegens omstandigheden afhankelijk van hun wil” gesanctioneerd worden. Het doel van de werkloosheidsverzekering is immers niet personen te vergoeden die vrijwillig werkloos zouden zijn.

Maar waarvoor staat nu toch deze categorie waar zo smadend over gesproken wordt? Het koninklijk besluit van 25/11/1991 bepaalt wat moet worden verstaan onder “werkloos wegens omstandigheden afhankelijk van de wil van de werknemer”. De sociaal verzekerde is zelf verantwoordelijk voor zijn werkloosheid indien hij:

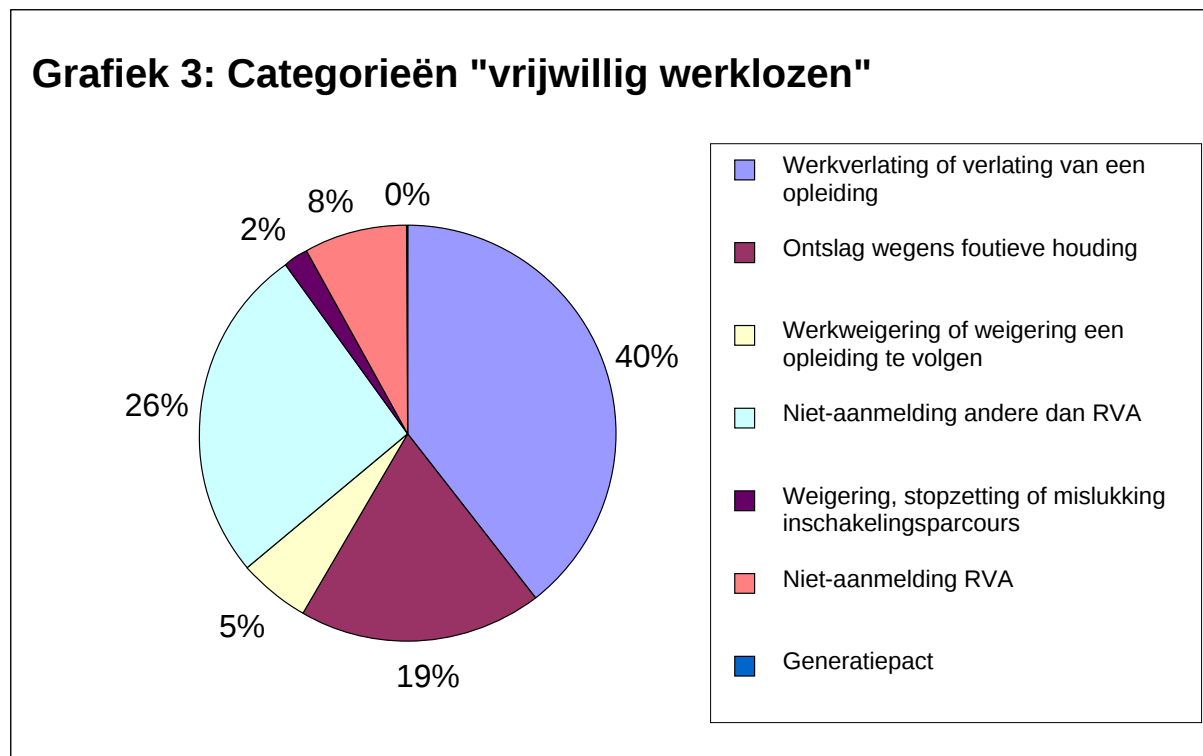
- een passende dienstbetrekking verlaat of weigert zonder wettige reden;
- ontslagen wordt wegens een foutieve houding;

⁴ Jaarverslag 2006, p. 99

⁵ Jaarverslag 2006, RVA, p. 71

- zich zonder voldoende rechtvaardiging niet aanmeldt bij een werkgever of bij de bevoegde dienst voor arbeidsbemiddeling, indien hij daartoe werd opgeroepen;
- een beroepsopleiding weigert of stopzet;
- aan de basis ligt van de mislukking van een inschakelingsparcours;
- en, nieuw ingevoerd in 2006, in het kader van het “Generatiepact”: het weigeren (of niet meewerken aan) outplacement, het niet aanvragen van outplacement, de niet-inschrijving in een “verplichte” tewerkstellingscel, de werkweigering in een tewerkstellingscel en de weigering van een opleiding in een “verplichte” tewerkstellingscel. Bruggepensioneerden die beschikbaar moeten zijn voor de arbeidsmarkt kunnen na herhaling van een werkweigering voor onbepaalde duur worden uitgesloten⁶.

Grafiek 3 geeft de uitsplitsing van die categorieën voor 2006 weer. De categorie “Generatiepact” telde dat jaar nog maar 31 gevallen (en is dus onzichtbaar op grafiek 3), maar in de toekomst wordt dit ongetwijfeld een nieuwe bron van uitsluitingen.

Een van de manieren om een bepaalde realiteit te maskeren, is twee sterk uiteenlopende categorieën samenvoegen, iets wat de RVA elk jaar systematisch met bepaalde gegevens doet. Zo is de grootste categorie (40% of 10 180 personen) deze van werklozen die een betrekking OF een opleiding verlaten. Wat natuurlijk iets helemaal anders is. De RVA rept echter met geen woord over het aandeel personen die een betrekking verlaten en zij die een opleiding stopzetten. Sinds het begin van de jacht op werklozen stellen we vast dat werkzoekenden zich op opleidingen storten om aan de controle te ontsnappen, ook al hebben die soms echt geen zin. We hebben al verschillende keren herhaald dat dit contraproductief was en zou leiden tot sancties voor verlating. Veeleer dan daadwerkelijk een opleidingstraject te volgen, wordt het de bedoeling te kunnen bewijzen dat men geprobeerd heeft zich in te schrijven. De jacht op

⁶ Jaarverslag 2006, RVA, p. 72

werklozen transformeert het zoeken naar werk in een vernederende en zinloze jacht op stempels.

Ander belangrijk cijfer: 26% (of 6 752 personen) van de werklozen meldt zich niet aan bij een werkgever OF een gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling (BGDA, FOREM, VDAB⁷). In dit geval gaat het verslag echter wel dieper in op beide categorieën.

De niet-aanmelding bij een werkgever komt veel minder voor (18%, zijnde 1 242 gevallen⁸), terwijl er 5 510 gevallen (82%) van niet-aanmelding bij de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling werden geregistreerd! Dat levert ons het cijfermatig bewijs dat het begeleidingsplan tot sancties leidt in plaats van dat het de werkzoekende helpt. Die ziet zich immers geconfronteerd met een inflatie van het aantal oproepen en maakt maar zelden het onderscheid tussen de verschillende diensten, waardoor het risico op niet-aanmelding veel groter wordt, zonder dat dit noodzakelijkerwijze betekent dat het om een bedrieger gaat. Herinneren we eraan dat 10% van de Belgen niet kunnen lezen en schrijven... In vergelijking met 2004 zijn dergelijke niet-aanmeldingen met 57% gestegen, wat dit pervers effect van het begeleidingsplan alleen maar bevestigt!

Fraude of zijn plan trekken?

Ook de administratieve sancties kennen een sterke toename (12 079 in 2003 tegenover 22 489 in 2006, waarbij het gemiddeld aantal weken uitsluiting gestegen is van 3 naar 5), en dat voornamelijk “dankzij” de informatica die het mogelijk maakt verschillende gegevens aan elkaar te toetsen. Deze sancties zijn, in principe, minder voor discussie vatbaar. Ze zijn minder subjectief, en dus minder overgeleverd aan willekeur. Maar voor alles hebben ze over het algemeen betrekking op echte fraude. De meest aanstootgevende vorm daarvan is vanzelfsprekend *zwartwerk*. Dat is een catastrofe, zowel voor de sociale zekerheid (die bijdragen misloopt) als voor de eerlijke werklozen, werknemers en werkgevers (door de oneerlijke concurrentie die daaruit voortvloeit) en tot slot ook voor de zwartwerker zelf (geen dekking voor gezondheidszorg, pensioenen, arbeidsongevallen...).

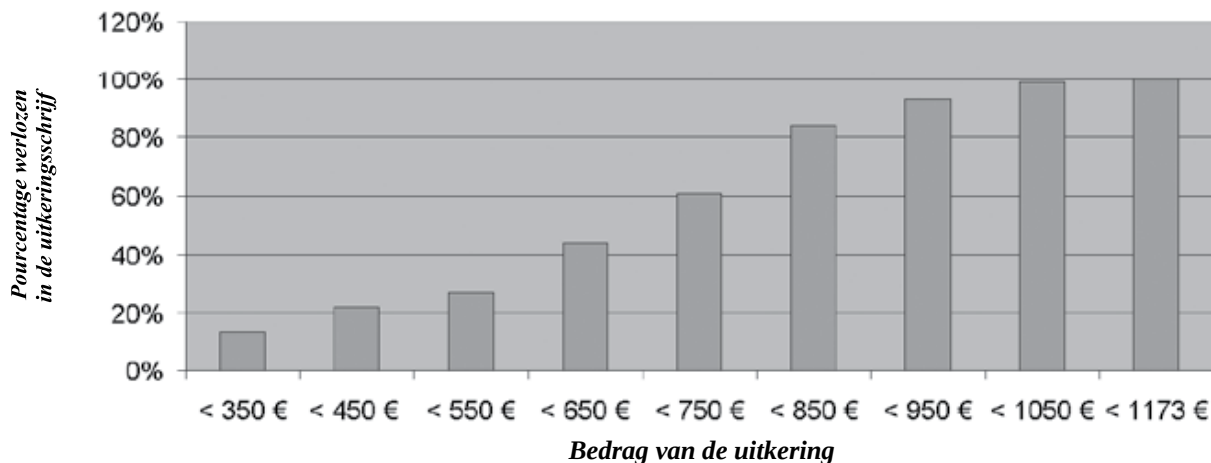
Maar wat te denken van een staat die erkent dat de armoedegrens voor een alleenstaande op 822€ per maand ligt en voor diezelfde periode werkloosheidsuitkeringen toekent die onder het bedrag liggen dat diezelfde staat naar voren schuift als absoluut minimum om niet in de armoede te verzinken? Dat is de mensen er echt toe aanzetten hun plan te trekken, en het zou in deze context onbetamelijk zijn om dat als fraude af te doen. De maximale uitkering bedroeg in december 2006 1 173€ per maand. Maar, en dat wordt er nooit bijgezegd, er zijn slechts heel weinig mensen wier uitkering dergelijk niveau bereikt: 99% van de uitkeringsgerechtigde werkloze werkzoekenden ontvangt minder dan 1 050 € per maand, 93% krijgt minder dan 950€. En vooral: 84% moet het doen met minder dan 850€ per maand. 84%, dat is het deel dat, op een paar euro's na, zich op EN onder de armoedegrens bevindt. Want van die 84% zijn er heel wat die wel degelijk onder die armoedegrens zitten. Zo ontvangt 61% van de uitkeringsgerechtigde werkloze werkzoekenden minder dan 750€ per maand, 44%

⁷ Cf. op grafiek 3 de categorie “Niet-aanmelding andere dan RVA”.

⁸ In vergelijking met vorig jaar is dit cijfer wel gestegen; toen was de verhouding 425/5273 of 8%/92%. Dit valt te verklaren door het feit dat de gewestelijke instellingen de effectief aan de werkgevers bezorgde kandidaturen “beter opvolgen”. Met ook daar contraproductieve effecten: de werkzoekende die niet 100% zeker is te kunnen solliciteren voor een werkaanbieding heeft er belang bij die niet te selecteren.

minder dan 650€, 27% minder dan 550€, 22% minder dan 450€ en 13% minder dan 350€⁹). Slechter nog, de personen die vrijstelling vragen voor sociale of familiale redenen (artikel 90¹⁰) moeten overleven met 10€ per dag (in 2006 ging het om 9 250 personen, tegenover 5 810 in 2004; 98% van deze groep bestaat uit vrouwen). De tartuffes van de regering en van de RVA die de werklozen veroordelen tot “plantrekkerij” om hun uitkering aan te vullen zijn slecht geplaatst om te oordelen over de middelen die ze daartoe aanwenden.

Grafiek 4: Door de werkzoekende werklozen ontvangen uitkeringen

Het niveau van de uitkeringen loopt zo sterk uiteen omdat gezinshoofden, alleenstaanden en samenwonenden - in dalende volgorde - verschillende bedragen ontvangen. Er zou dan ook makkelijk een einde kunnen worden gemaakt aan de “fraude” die geboekstaafd staat als *onjuiste aangifte van de gezinstoestand*, en bovendien zou dat niet meer dan rechtvaardig zijn. Het zou inderdaad volstaan het bedrag voor samenwonenden af te schaffen en dat te laten samensmelten met het bedrag voor alleenstaanden om de huidige omzeilingen te vermijden: onjuiste aangiftes, fictieve adressen, zelfs scheidingen en echtscheidingen. Bij wijze van boutade zou men kunnen zeggen dat de eerste oorzaak van echtscheiding bij sociale uitkeringstrekkers¹¹ het statuut van samenwonende is. Maar daar is vanzelfsprekend niets grappigs aan. Niet alleen bemoeit men zich zo met het privéleven van de armsten, men staat ook de solidariteit in de weg.

Naast het feit dat de staat door onrechtvaardige regels en onaangepaste uitkeringen impliciet aanzet tot fraude, mag niet vergeten worden dat in het geval van zwartwerk de werkloze veel ernstiger bestraft wordt dan de werkgevers. Nog ongehoorder is het feit dat die laatsten heel weinig gecontroleerd worden. De sociale controleurs van de RVA hebben voornamelijk twee activiteiten: de controle van fraude (zwartwerk in de sectoren bouw, horeca, handel, enz.) en de controle van de arbeidssituatie (reëel deeltijds werk enz.). Beide types van controle zijn goed voor 78,7% van alle controles, maar het aandeel van de fraudecontrole is gedaald van 40% van het totaal in 2003 naar 30% in 2006. Wat neerkomt op een totaal van slechts 8 303

⁹ Jaarverslag 2006, 29 maart 2006, PowerPoint-document voorgesteld door Karel Baeck en Jean-Marie Delrue op het beheerscomité van de RVA, p. 52. Deze cijfers relativeren sterk het overheersend discours met betrekking tot de werkloosheidsval: echte situaties van “financiële” werkloosheidsval zijn uitzonderlijk, zoals ook werd aangetoond in het artikel van het Cepag in ons nr. 57 (pp. 14-17).

¹⁰ Het artikel 90 kende tot 2004 elk jaar een terugval, maar is sindsdien aan een remonte bezig, met name wegens de activering van het zoekgedrag naar werk. Zie hierover het Journal du Collectif nr. 57, pp. 20-21.

¹¹ Dezelfde onrechtvaardigheid treft de begunstigden van het OCMW-leefloon.

controles van werkgevers (tegenover 36 291 controles van werknemers) met nochtans een overtredingspercentage (en proces-verbaal) van 13,1% (tegenover 5,83% voor de werknemers). De doelgerichte controles van de arbeidssituatie van werklozen (met name via de DIMONA-aangiftes¹²) zijn dan weer toegenomen, van 26,1% van de controles in 2003 naar 48,7% in 2006¹³.

We kunnen dus spreken van een “eenrichtingscontrole”, in een klimaat waarin de werklozen gestigmatiseerd worden en de werkgevers in een asociaal paradijs vertoeven (8 303 controles van werkgevers in 2006 tegen 12 164 in 2004!). Controles zijn onontbeerlijk, dat staat buiten kijf, maar het zou billijker zijn indien die op iedereen worden toegepast!

2,7% van het BBP voor de RVA

In 2006 bedroegen de uitgaven van de RVA 8,184 miljard euro, wat wil zeggen dat ongeveer 2,7% van het Bruto Binnenlands Product gaat naar dit solidariteitsinstrument voor werklozen, waarvan het effect op het loonbehoud niet meer bewezen moet worden. Het is nuttig eraan te herinneren dat de RVA eveneens de opdracht heeft de bruggepensioneerden en loopbaanonderbrekers (tijdkrediet enz.) ten laste te nemen. Beide posten kostten in 2006 meer dan 1,9 miljard euro. Willen we de totale kosten van de werkloosheid kennen, moeten ook de gewestelijke uitgaven in rekening worden gebracht, net als het globaal verlies dat veroorzaakt wordt door zoveel burgers die niet kunnen deelnemen aan de productie/consumptie van goederen die de gemeenschap – meestal – ten goede komen. In 2005 besteedde de RVA 8,138 miljard euro, wat een uitgavenstijging van 46 miljoen impliceert (+ 0,56%). De uitgaven van de RVA zijn dus minder gestegen dan de inflatie... Indien het werkloosheidsbudget de indexering gevolgd zou hebben – de gezondheidsindex klokte af op 1,8% (de inflatie bedroeg 2,3%), zou er voor 146,5 miljoen euro aan bijkomende middelen zijn. Een mooi bedrag om de vergoeding van heel wat uitkeringsgerechtigden op te trekken...

Eerste schade van de IGU-hervorming

De nieuwe berekeningswijze van de inkomensgarantie-uitkering die 47 952 loontrekkenden (79% van de begunstigden zijn vrouwen) ontvangen, heeft een duidelijke impact op het inkomen van de deeltijdse werknemers, die tot meer dan 200€ per maand kunnen verliezen. De uitkeringen zijn gemiddeld met 6% gedaald (van 371 naar 349 euro), en dat terwijl voor 62% van de gevallen de oude, gunstigere berekeningswijze nog van toepassing is. Verklaarde doelstelling was deeltijdse werknemers aan te moedigen meer arbeidsuren te presteren. Men spreekt nochtans over onvrijwillig deeltijdse werknemers, met heel lage inkomens. Het verslag leert ons dat deze machistische regressiemaatregel voor 2006 een besparing van 13 miljoen euro opleverde. Een belachelijke besparingsmaatregel met soms verwoestende effecten¹⁴...

¹² Déclaration Immédiate Onmiddellijke Aangifte: de DIMONA-aangifte verplicht de werkgever het begin en het einde van een arbeidsrelatie onmiddellijk mee te delen aan de overheidsinstanties die over die gegevens moeten beschikken. Dat is een manier om het “gefoefel” van de werkgevers in te dijen, maar laat tevens toe na te gaan of de werklozen niet gewerkt hebben zonder het overeenkomstige vakje op hun controlekaart zwart te maken. Dergelijke combinatie van werk en uitkering is een andere grond voor administratieve sancties.

¹³ Jaarverslag 2006, pp. 65-68

¹⁴ Jaarverslag 2006, pp. 172-173

De nieuwe controle

De grote nieuwigheid van deze regering is vanzelfsprekend de activering van het zoekgedrag naar werk, die wij hebben omgedoopt tot de jacht op werklozen. In ons vorig nummer hebben we een stand van zaken gegeven over deze in 2004 gelanceerde jacht¹⁵. Zoals we hierboven al vermeld hebben, leidt die tot sancties van 4 maanden. Maar ze is tevens bron van uitsluitingen voor onbepaalde duur en van definitieve uitsluitingen¹⁶.

In 2006 werden er 4 208 schorsingen en uitsluitingen uitgesproken, waarvan 3 242 schorsingen van 4 maanden en 966 definitieve uitsluitingen. Daarbij moeten nog de 9 660 beslissingen “artikel 70” geteld worden, waarvan er eind december nog steeds 4 577 lopend waren. Tot slot heeft deze procedure via de overdracht van de gewestelijke instellingen ook het aantal geschillen met sancties en het aantal vrijstellingen artikel 90 explosief doen toenemen.

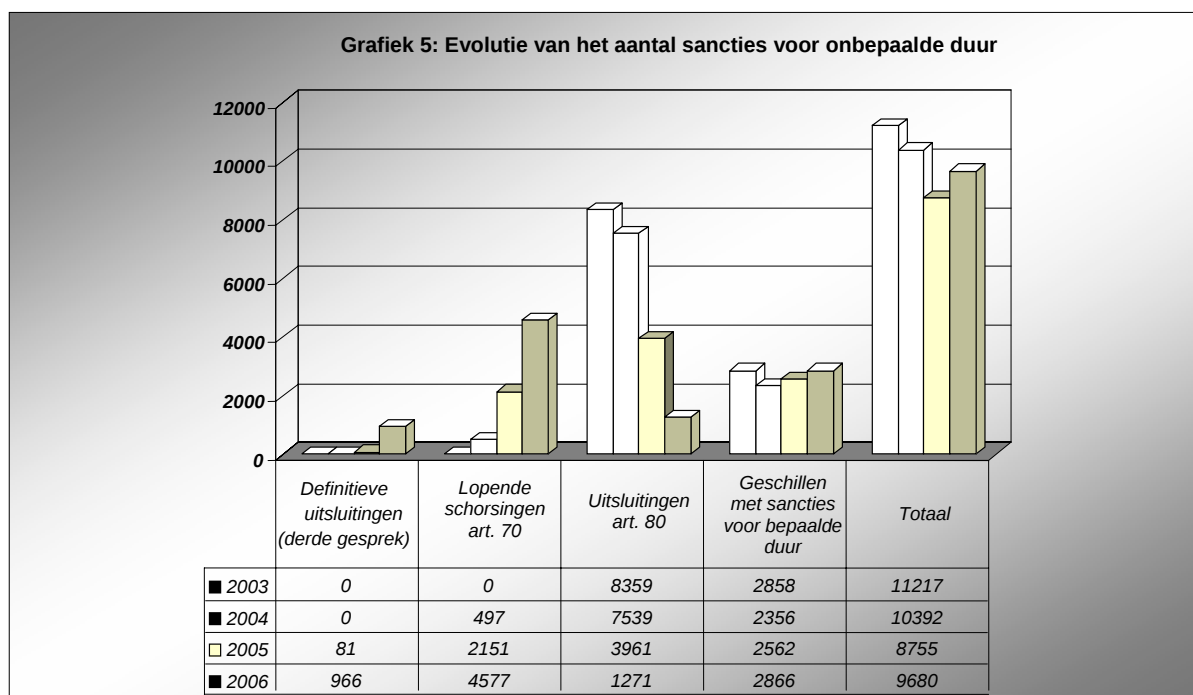
Uitsluitingen voor onbepaalde duur

Een van de voornaamste argumenten die werden aangevoerd ter rechtvaardiging van het nieuwe controlesysteem, was dat artikel 80 moest worden vervangen; dat werd immers als discriminerend beschouwd omdat het enkel samenwonenden viseerde (voornamelijk vrouwen). De regering roept dus een discriminatie halt toe door die potentieel uit te breiden naar iedereen, een toch wel merkwaardige benadering van sociale vooruitgang. Bovendien omvatte artikel 80 (waarvan de afschaffing inderdaad bepleit werd door het vakbonds- en verenigingsleven) referentiepunten die momenteel niet meer bestaan:

- De werkloosheidsduur moest hoger zijn dan anderhalve keer de gemiddelde werkloosheidsduur van de regio, terwijl momenteel de werkloze van Kortrijk en die van La Louvière na dezelfde werkloosheidsduur worden opgeroepen.
- Indien het gezinsinkomen onder een bepaalde drempel lag, werd niet tot uitsluiting overgegaan (netto-belastbaar inkomen uit arbeid onder de 17 774,41€ + 711,07€ per persoon ten laste), terwijl vandaag de dag de werkloze zelfs kan worden uitgesloten als hij helemaal geen inkomen heeft.
- De werkloze die een loopbaan van 20 jaar kon aantonen, kon niet worden uitgesloten. Het nieuwe systeem beoordeelt de inspanningen om werk te vinden enkel over de laatste 12 maanden (wat steeds meer problemen zal stellen nu de 40-49-jarigen op hun beurt gecontroleerd worden).

¹⁵ “Les chômeurs dégustent, les patrons savourent”, Yves Martens, januari-maart 2006, Journal du Collectif nr. 57, pp. 18-22

¹⁶ Jaarverslag 2006, pp. 84-103

Blijft dat artikel 80 de uitgesloten persoon nagenoeg geen andere keuze liet dan scheiding/echtscheiding om zijn recht op werkloosheid terug te krijgen, omdat de lange periode van werk die vereist is om opnieuw vergoed te worden in geval van jobverlies extreem moeilijk te bereiken is.

De – legitieme – vraag is dan ook: leidt het nieuwe systeem tot minder uitsluitingen dan artikel 80? Het antwoord is een beetje minder, in alle geval voor het ogenblik. Maar dat is te wijten aan de geleidelijke tenuitvoerlegging van de nieuwe voorziening die nog maar sinds kort van toepassing is op de 40-49-jarigen en aan de in de tijd gespreide procedure; verschillende maanden tussen elk onderhoud, er wordt pas beslist tot definitieve uitsluiting na het derde onderhoud. In 2005 werden “slechts” 81 personen uitgesloten en in 2006 al 966, terwijl enkel nog maar een significant aantal werklozen van de eerste leeftijdsschijf (< 30 jaar) de volledige cyclus van drie gesprekken doorlopen heeft. De 4 208 sancties die in 2006 werden uitgesproken, hadden betrekking op 3 555 werkzoekenden van de eerste doelgroep (< 30 jaar), 652 van de leeftijdsschijf 30-39 jaar en slechts één enkele van de groep van 40-49-jarigen. Het aantal uitsluitingen zal de komende maanden dus exponentieel blijven groeien.

Zelfs vandaag is de daling van de artikels 80 al nagenoeg volledig ingelopen door het totaal aantal sancties voor onbepaalde duur, vooral als gevolg van de artikels 70¹⁷: werklozen die voor onbepaalde tijd geschorst worden omdat ze zich niet hebben aangemeld voor het controlegesprek. De sancties op basis van “artikel 70” zijn herzienbaar (met terugwerkende kracht indien de werkloze zich binnen de 30 dagen aanbiedt en ermee instemt een verbintenis te ondertekenen alsof hij een negatieve evaluatie heeft gekregen¹⁸), maar we hebben het hier wel slechts over de 4 577 werklozen die op 31/12/2006 nog steeds voor onbepaalde duur geschorst waren. Een deel van hen zal zijn rechten terugkrijgen, maar weinigen echter met terugwerkende kracht: de recentste daarover vrijgegeven cijfers leren dat tot nog toe slechts

¹⁷ Het gaat hier enkel om de artikels 70 voor afwezigheid op het controlegesprek van de RVA, de andere artikels 70 zijn opgenomen in de rubriek Geschillen van grafiek 5.

¹⁸ Deze mogelijkheid van opheffing met terugwerkende kracht wordt evenwel slechts één keer tijdens de opvolgingsprocedure toegekend.

40% van het totaal aantal van die sancties effectief met terugwerkende kracht werd opgeheven.

Hoeveel werklozen?

In 2006 waren er gemiddeld 1 203 275 uitkeringstrekkers. Laat ons dat aantal eens ontleden:

- In 2006 waren er 726 662 “vergoede werklozen”, zijnde 3 049 meer dan in 2003. Van die “vergoede werklozen” zijn er 490 175 vergoede volledig werklozen en 236 487 niet-werkzoekenden (111 069 voltijds bruggepensioneerden, 116 169 werklozen ouder dan 50 jaar en 9250 vrijgestelden wegens sociale en familiale redenen – de artikels 90).
- De RVA ondersteunde 264 870 werknemers, 17 633 meer dan in 2003. Dat aantal kan als volgt worden opgesplitst: 121 514 in tijdelijke werkloosheid wegens economische redenen, weerverlet, enz.; 47 952 deeltijdse werknemers met aanvullende vergoeding; 37 385 vrijgestelden voor studie of opleiding; 43 714 “geactiveerden”, d.w.z. werklozen die werken dankzij de financiering van de RVA, voornamelijk de “Activa”-maatregelen.
- Blijven tot slot 211 743 personen in loopbaanonderbreking (174 490, waarvan een beetje meer dan 21 000 voltijds, in tijdkrediet; 36 471 in ouderschapsverlof, palliatief verlof of verlof voor medische bijstand, en tot slot 782 deeltijds bruggepensioneerden).

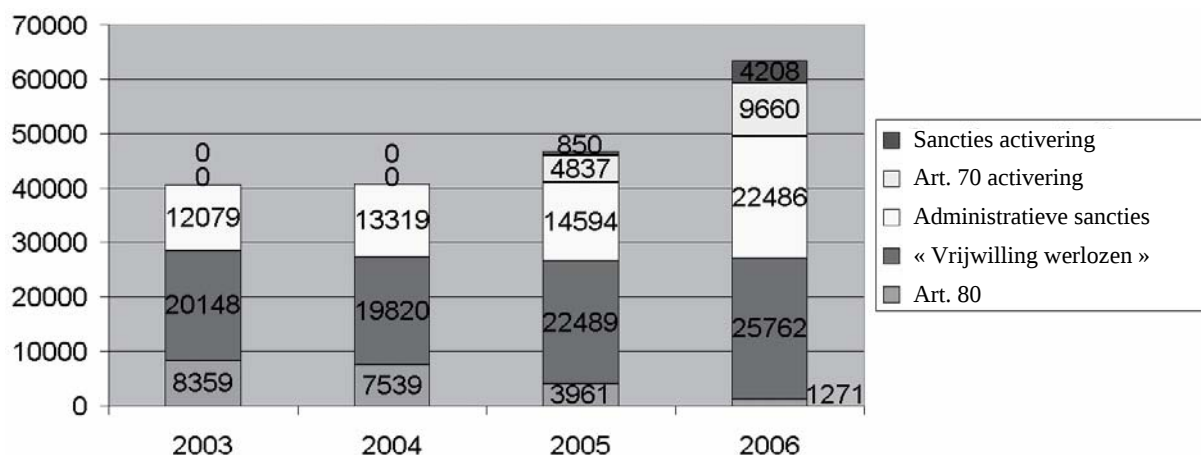
In 1996 pasten 52 137 personen hun arbeidstijd aan. In 2003 157 657. Als we geen rekening houden met de mensen die hun arbeidstijd aanpassen, vertoont het aantal werklozen (vergoede volledig werklozen + door de RVA ondersteunde werknemers) ondanks alles toch een stijgende trend: 991 532 in 2006 tegenover 970 850 in 1993, zijnde een stijging van 20 682. En dat ondanks een gigantische toename van het aantal deeltijdsen, die beetje bij beetje de inkomensgarantie-uitkering hebben zien afkalven, en ondanks de explosie van de uitzendarbeid.

Balans van de sancties

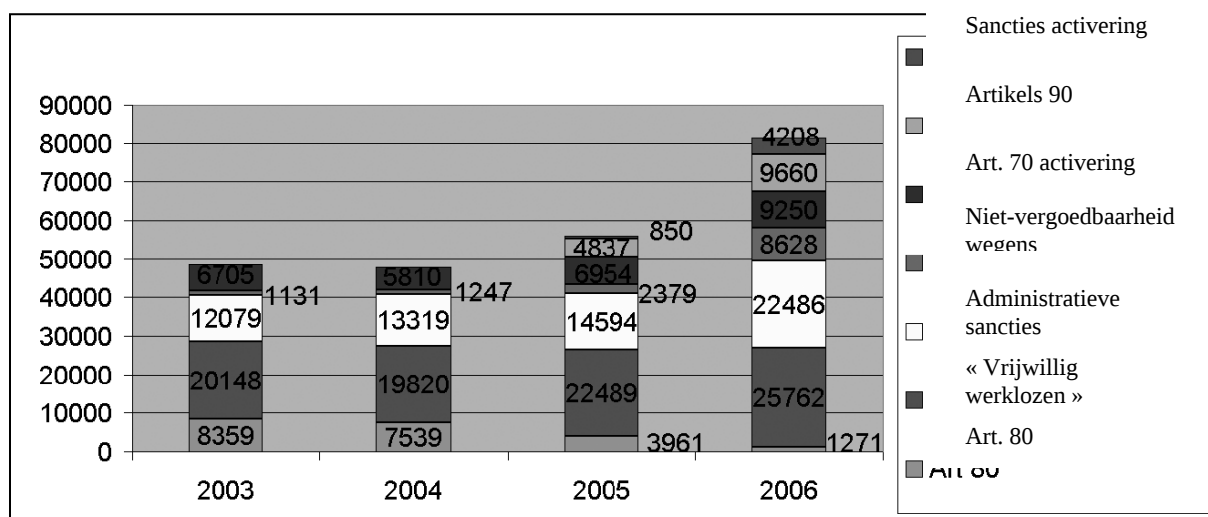
Uit een gedetailleerd onderzoek van de sancties blijkt duidelijk hun diversiteit. Het is dan ook moeilijk een globaal idee te krijgen van de evolutie die de sancties in de loop van deze regeerperiode ondergaan hebben. De RVA geeft in zijn PowerPoint-presentatie van het jaarverslag¹⁹ wel een tabel die, ook al zijn daar niet alle sanctie-elementen in opgenomen (zoals de niet-toelatingen wegens onbeschikbaarheid en de artikels 90), wel de stijgende trend bevestigt die al bleek uit de geanalyseerde gegevens van grafiek 2. Zo is het totaal aantal sancties gestegen van 40 586 in 2003 naar 63 387 in 2006 (cf. grafiek 6). Als we daar de 8 628 niet-vergoedbaarheden wegens “onbeschikbaarheid” en de 9 250 artikels 90 aan toevoegen, die strikt genomen geen sancties zijn maar wel manieren om niet of slecht te vergoeden, komen we toch aan een totaal van 81 265 (cf. grafiek 7)!

¹⁹ PowerPoint voorgesteld door Karel Baeck en Jean-Marie Delrue op het beheerscomité van de RVA, p. 32

Grafiek 6: Globale sancties

Grafiek 7: Globale sancties + niet-vergoedbaarheid wegens onbeschikbaarheid + art. 90

Stop de jacht

Conclusie: de balans van deze regeerperiode is loodzwaar. Het beleid van de “200 000 jobs” die Verhofstadt beloofd heeft, vertaalde zich in een toegenomen controle van de werklozen terwijl de controle op de werkgevers verslaptte, in een culpabilisering van de slachtoffers van werkloosheid, in een wildgroei van de types sancties, in een verlenging van hun duur, in een toename van slecht werk met een heel systeem dat verplicht dergelijk werk te aanvaarden (van de verbintenissen van de RVA die uitzendarbeid verplicht maken tot de kwalijke hervorming van de IGU), en dat alles met uitkeringen die de grote meerderheid van de werklozen niet eens in staat stellen de armoedegrens te bereiken. Bij wijze van antwoord is de beloofde evaluatie ook nog eens uitgesteld tot na de verkiezingen! Wat is hier toch de zin van?

Het beleid dat de werklozen stigmatiseert, culpabiliseert en er jacht op maakt heeft voldoende aangetoond onrechtvaardig te zijn, in niets bij te dragen tot de inschakeling op de arbeidsmarkt en uit te monden in sociale verwoesting. Het is hoogtijd dat alle progressieve krachten, samen met de vakbonden, een prioriteit maken van de verdediging van het recht op werkloosheid en onverwijld verkrijgen dat deze machine die uitsluitingen spuwt en tot onzekerheid leidt buiten werking wordt gesteld. Wanneer toch moeten de zwaksten niet langer de zwaarste prijs betalen?